

RÁKÓCZI HÍRLEVÉL

**Rákóczi Törökországban
Magyar Nap Rodostóban**

II. Rákóczi Ferenc – Prága, Yerres, Rodostó

IGEN SZÉP BUJDOSÓ LEGÉNYEK ÉNEKE

A BUJDOSÓK HAZAJÁRNAK

A KARDOKAT KÖSZÖRÜLIK

A kormány a Rákóczi Szövetséget kérte fel a felvidéki árvízi segély kezelésére

Rákóczi tábor: magyarok barangolnak Magyarországon

A Rákóczi-vár

A BUJDOSÓ RÁKÓCZI

Rákóczi Törökországban

Rákóczi csendes háza mellett a rodostói társas élet súlypontja Bercsényi legutolsó házassága előtt a Bercsényi házra esett. Bercsényi, de különösen felesége, a Csáky-lány, nagyon sokat adott arisztokrata voltára s az alacsonyabb rangú nemeseknek bizony nem kis dolog volt látogatást tenni a Bercsényi-udvarban.

Rákóczi a maga fejedelemvoltát életmódjával igyekezett kihangsúlyozni. Tudta, hogy Rodostóban hosszú időre rendezkednek be, tehát pontosan szabályozta a körülötte folyó életet. Mindég szeretett rendelkezni és szabályokat alkotni. Most is szabályozta a napirendet, az étkezéseket, a fogadtatásokat. Életmódjában fel-felcsillan egy-egy szegényes visszaemlékezés a versaillesi udvari élet szokásaira, mint például a reggeli nyilvános felkelés. Évekkel előbb ő is ott állt nem egyszer XIV. Lajos ágyasházában reggel, amikor a napkirály felöltözött. Most az öltöztető szolgálkon kívül Mikesnek kellett minden reggel hat órakor, mint első bejáró nemes embernek jelen lennie.

Reggel fél hatkor dobszó költötte fel a cselédséget. Hatkor a második dobszóra ébredt, illetve kelt fel a fejedelem Mikes mindennapos jelenlétében, öltözés után kápolnájában misét hallgatott, majd nemesei körében ebédlőházában kávé reggelizett és dohányzott. Nyolc órakor három dobszó hangzott el s utána az egész háznép misére vonult. Ez a mise nyilvános volt, azon a fejedelem kedvéért Bercsényi is megjelent. Ezután Rákóczi visszavonult s 12 óráig írással foglalta el magát. Ilyenkor vagy magyar, vagy francia titkára volt néha nála. Az ebéd közeledtét újabb dobszó jelezte. A két és fél órát tartó ebéden az egész udvar részt vett. Természetesen a fejedelem ilyenkor is megközelíthetetlen volt. Elmosolygott az anekdotákon, meghallgatta a híreket, de mindenkinek úgy körül volt írva körülötte a hatásköre, hogy már ezért sem juthatott senki közel hozzá az "emberhez". Fél háromtól háromig kápolnájába visszavonulva imádkozott s utána ötig testi munkával foglalta el magát. Festett, rajzolt, vagy kedvenc szórakozásával, asztalos és esztergályos munkával foglalatzkodott, öt órakor újabb dobszó terelte össze az udvart a kápolnába. Az áhítatoskodás után a fejedelem ismét magára maradt. A vacsora fél hatkor kezdődött s utána nyolc órakor az udvar tagjai jelenlétében vetkőzött le. Ugyan ekkor még soha nem feküdt le és már hajnali két órakor megébredt, este nyolc és reggel hat között senki számára nem volt elérhető.

Ilyen életkörülmények között még a hozzá legközelebb eső ember is végtelen távolban maradt tőle. Viszont csak így tudta megőrizni a maga nimbuszát teljes csorbítatlanságában s tudta elejét venni annak a bizalmaskodásnak, ami az egyhangú évek állandó egymásrautaltságában okvetlenül felütötte volna a fejét.

Rákóczi élete utolsó pillanatáig fejedelem maradt a legnehezebb körülmények között is. Élő tiltakozásul a tényleges állapot ellen, amelyben Erdély mély kábulatba esve valósággal kivetkőzött előző önmagából. Élő jogfolytonosság gyanánt. A fejedelemségét Istentől nyert magasztos megbízatásnak tartotta. A francia Bossuet Jacques Bénigne ezen az alapon vezette le XIV. Lajos abszolutizmusának jogalapját. Rákóczinál ez a jogalap nem az abszolutizmushoz vezetett, hanem épp az osztrák abszolutizmus elleni küzdelemhez szolgált erkölcsi alapul. Az Istentől való elhivatás és az isteni megbízatásból folyó kötelesség, a letett eskü ereje vezette végig erdélyi fejedelemsége keresésében és fejedelmi életmódja fenntartásában. Viszont az egyre nagyobb arányokban fellépő mély vallásossága adott lelki erőt a csapások elviselésére is. Így egészült ki benne egyetlen vallásos rendszerré a fejedelemség keresése s így tudta egész életét úgy szemlélni, mint az isteni akarat emberi, tehát gyarló, megnyilvánulását. Vallásosságának ez a politikai tartalma mentette meg attól, hogy valóban szerencsétlen legyen. Helyesen állapítja meg Szekfü, hogy a vallásnak és a politikának ez a szerves kapcsolata Rákóczi lelki életének talán a legegységibb, de az ő szempontjából kétségkívül legszerencsésebb produktuma volt.

Rákóczit az anyagi gond, ami egész életének örökös kísérője volt, itt sem hagyta el. Mint említettem, segélypénzét a porta már 1721 tavaszán leszállította s azóta állandóan tarthatott tőle, hogy ez a leszállítás nem az utolsó. Nagyon jól látta, hogy a szultán és a nagyvezír egyedül a meglévő hatalom élvezetét tartja politikai programnak s ezért a tehetséges embereket száműzi s csak szürke hivatalnokokat tűr meg a hatalom környékén. Ily körülmények közt az államrezon egyetlen szempontja a takarékoskodás volt. Rákóczi soha nem lehetett biztos, hogy ezt a takarékoskodást nem fogja-e épp úgy megérezni, mint megérezte az orleansi herceg kormányának hasonló pénzügyi politikáját.

Tetézte rossz anyagi helyzetét, hogy a féktelen ambícióktól hevített és a kétes spekulációktól sem visszariadó Brenner abbé Párisban Rákóczi utolsó vagyonroncsát is megsemmisítette. Brenner a kezébe kaparintotta Rákóczi értékpapírjainak kezelését s féktelen pénzéhséggel vetette magát az egész francia közvéleményt megbolondító részvényjátékba. Mindenki Law bankár Missisipi társulatának papírjaira vetette magát. Voltak többen, akik vagyont szereztek ezen, mert idejében abbahagyták a játékot. Brenner azonban kitarított s mikor a Law-féle bank 1720 nyarán megbukott s a két milliárd követelést 222 millióra, alig 10%-ra mérsékeltek, Rákóczi elvesztette minden franciaországi vagyonát, többek közt a párisi városházára betáblázott követelését is, amit XIV. Lajostól az elmaradt támogatás fejében kapott volt. Rákóczi, amikor a csapásról értesült, megkérte a francia udvart, hogy Brennert zárassa a Bastilleba. Itt Brenner öngyilkos lett. A fejedelem teljesen zilált franciaországi vagyoni ügyeit ekkor régi vadászbarátja, a toulousei gróf vette kezébe s ő mentette meg azt az elenyésző töredéket, ami még menthető volt.

Rákóczit sokszor állította az élet olyan helyzet elé, amely más embernek minden reményét elvette volna. Rákóczi azonban a rodostói berendezkedés után ismét a "nagyszerű álmok" után vetette magát. Álmai egyrészt a török földről való elszabadulással, másrészt az általa most már igazán nem ismert európai nagy politika lehetőségeinek megjárásával foglalkoztak.

Felesége a kiutasítás után elhagyta Varsót és átköltözött Franciaországba, Párisban akarván letelepedni. Rákóczi azt hitte, hogy neje sikeres képviselője lesz a francia udvarnál érdekeinek. Nem számított arra, hogy a szerencsétlen hercegasszonyt még tulajdon unokanénje, Liselott sem fogadja szívesen. Rosszkor ment Párisba, mint Rákóczi Törökországba. Így vonult vissza a szegény asszony a párisi Chasse-Midi apácakolostorba, ahol megdöbbenve látta viszont azt a szobát, amely varsói álma szerint halottaszobája lesz. Valóban itt hunyta le örök álmra szemét. "A mi szomorúságunknak pedig az az oka" írja Mikes 1722 április 26-án képzelt néjének "hogy tegnap vettük híret a fejedelemasszonyunk halálának, aki is Párizsban 18. febr. holt meg 43 esztendő korában. A való, hogy a fejedelem szívesen bánja, de már egy nagy bútól megmenekedett; mert a fejedelemasszony állapotján mindenkor kellett búsulni. A való, hogy igen keveset laktanak együtt, de a kötelesség mindenkor fenn volt és a gondviselésnek meg kellett lenni, noha a hijával a szegény fejedelemasszonynak nagy nyomorúsággal és szegénységgel kellett életét tölteni."

Rákóczi szép álmai, hogy felesége Párisban támogathatja törekvéseit, hamar megsemmisültek. De Rákóczi azért törhetetlenül izent, levelezett, emlékiratozott. Bármily süket is volt Páris, s a közben bíborossá lett Dubois miniszter. 1721 őszén a Párisba küldött török követet, Mehemet efendit kérte fel, hogy emeljen mellel szót ömelle is Versaillesben. Mehemet azonban jobbnak látta Párisban Rákócziról hallgatni. Annál is inkább, mert Rákóczi esetleges elutazása ellenkezett a porta szándékaival. November közepén Bonnacon át Rákóczi juttatott egy emlékiratot Duboishoz. Ebben többek közt nem kisebb dolgot pendített meg, mint a római és görög egyházak egyesítését francia pártfogás alatt. Érzéke előbb sem volt sok a külpolitikai realitások iránt. De most már a négy fal és az íróasztal perspektívtábláságában semmi gátat nem ismert képzelő és kigondoló ereje.

Mikor híre jött, hogy Spanyol- és Franciaország Stuart Jakab kárpoztására el akarnak venni Nápolyt és Szicíliát a császártól, Rákóczi azonnal jelentkezett bekapcsolódási terveivel a francia követségnél és a nagyvezírnél. 1722 február 24-én ismét terjedelmes emlékirattal terhelte Dubois bíbornok urat. Teljes elszigeteltségében, az európai viszonyok teljes nem ismerésében tárgyalta végig ebben az egész európai helyzetet. A terjedelmes emlékiratnak megint csak az volt a vége, hogy bizonyos kedvezőnek látszó körülmények közt megvan most a lehetősége annak, miszerint a császár kénytelen Erdélyt átadni Rákóczinak. Megjósolta, hogy a császár- király halála után Magyarország, Cseh- és Morvaország, Szilázia elszakadnak az örökös tartományoktól s Erdélyt ebben az esetben is helyre kell állítani. Görcsösen ragaszkodott ahhoz a tradicionális nemzeti elgondoláshoz, hogy az önálló magyar Erdély, mint Franciaország szövetségese, nemcsak a magyar szabadság biztosítója, de a közép-európai német túlsúlynak is megtörését jelenti. Utolsóinak vallotta ezt az évszázados múltú elvet, de utolsó percéig kitarított mellette.

Május 24-én újabb emlékiratával közvetlenül az orleansi herceghez fordult. Megpróbálta meggyőzni arról, hogy Franciaország érdekei nem Ausztriában, hanem Magyarországon vannak. Arra kérte a régenst, hogy beszélje rá a portát és a cárt egy németellenes szövetségre, amely Rákóczit visszahelyezné Erdélybe. Azonnal egész európai hadfelvonulási tervvel is szolgált. Felajánlotta, hogy az ügy érdekében visszatér Franciaországba s onnan elmegy Spanyol- és Oroszországba is, - ha kell hogy a szükséges együttműködést megalapozza.

Amikor Rákóczi felesége haláláról értesült, Rodostóban is bőven aratott a halál. Felütötte fejét a pestis s a bujdosók közt is pusztított. Esterházy halála mélyen megdöbbenette Rákóczit s már végrendelet írásának gondolatával foglalkozott. Gyermekai és azok sorsa egyre többet és többet foglalkoztatta. Ősszel Liselottnak írva azon aggodalmának adott kifejezést, hogy fiait váratlanul és méltatlanul házasítják majd meg Bécsben.

Ekkor vette híret annak, hogy az erdélyi országgyűlés 1722 március 30-án s a magyarországi június 27-én tett indítványok alapján törvénybe iktatta a Habsburg-ház női ágának trónöröklési jogát. "Meg vagyok győződve" írta Liselottnak "rám gondolt királyi fenséged, mikor olvasta, mi történt a magyar országgyűlésen."

Rákóczi 1723 januárjában újabb levelet küldött Liselottnak. Szomorúan írta, hogy a szellemi és testi halálnál van egy szörnyűbb halál is: a politikai halál. Rákóczi kezdte végre belátni, hogy minden igyekevése meddő s ő már politikailag rég halott. Írta, hogy senkije sincs ezen a világon s ő mégis maradni akar. Élni akar még mindég, pedig sem a fejedelmek, sem a bíbornokok nem felelnek a leveleire. Honnan tudhatta volna a szegény, mindentől távolesett politikai halott, hogy levelét halottnak írja. Liselott december 10-ike óta már a saint-denis-i kriptá lakója volt.

Meghalt Brenner, meghalt a felesége, meghalt Liselott, meghalt Esterházy, meghalt aztán Bercsényiné Csáky Krisztina, meghalt a mindég vidám Horváth Ferenc, Rákóczi hűséges török tolmácsa. Elhunyt 1723-ban Dubois bíbornok s december 2-án az orleansi herceg is. A halál közeléből nem tudott kilépni s minden eltávozott vitt valamit az életéből: vagy a múlt emlékét, vagy a jövő reményét.

Mikest ezekben a napokban hívta haza az anyja, intve, hogy a fejedelem halandó s gondoljon arra, hogy mire jut ura halála után az idegen országban. De Mikes mindennél jobban szerette a fejedelmet, aki napról-napra jobban elárvult és mellette maradt.

A francia politika vezetését a fiatal Bourbon herceg vette át mint régens s mellette Dubois hagyományainak öre, Morville, lett a külügyek államtitkára. A négyesszövetségben belül létrejött egy külön franciaspanyol és egy francia-angol-spanyol szövetség, amely ellensúlyozta a császár és a spanyol korona itáliai érdekkellentéit. Az új regime szorosra vonta a francia-spanyol viszonyt. A régens leányait spanyol infánsok jegyezték el s XV. Lajost eljegyezték egy négyéves infánsnővel.

Ilyen körülmények közt Rákóczi még annyira sem számíthatott Páris támogatására a maga spanyol és orosz reményeiben, mint Dubois alatt.

A francia politika nem volt oroszbarát, bár 1724-ben főleg a francia külpolitikának, személy szerint Bonnaccnak volt egyéni sikere, hogy az orosz-török feszültség levezetést talált s a két hatalom megegyezett a Kaukázus és a Kaspi-tenger vidékén. Az új régens, akit szeretője, madame de Prie, vezetett politikájában, azonban elejtette Bonnaccot s helyébe D'Andrezel marquist küldte le követül a portához. Rákóczi így megszabadult régi ellenségétől s az új követ személyében jó "barátra" lelt, aki lelkiismeret-furdalás nélkül használta ki Rákóczi portai összeköttetéseit s a török viszonyokkal való ismeretségét. De Rákóczi már ennek a körülménynek sem vehette hasznát, mert közben a francia udvar nyílt szakítást provokált az orosz udvarral. A Bourbon herceg egy darabig azzal hitegette a cárt, hogy leányát, Erzsébet hercegnőt fogja elvenni XV. Lajos. A cár kapva-kapott a francia barátságban, amelynek megszerzéséért évekként előbb hiába ment el személyesen Párisba. De a Bourbon herceg szeretője tanácsára, ha vissza is küldte a menyasszonyául kiszemelt spanyol infánsnőt, nem a cár lányával házasította össze XV. Lajost, hanem a száműzött lengyel királynak, Leszcinszkij Szaniszlónak lányával, Máriával. Az állam nyakára ült szerető olyan királynét akart, aki mellett megtarthatja befolyását s ezért kereste ki ezt a jelentéktelen családot. A cár utóda, I. Katalin cárnő levonta az eset konzekvenciáját s ettől kezdve épp úgy Franciaország ellensége lett, mint a vérig sértett Spanyolország. Ettől kezdve Oroszország a császár barátságát kereste s így Rákóczi minden orosz és spanyol terve végleg megsemmisült. Rákóczi politikájának sarkpontja a francia barátság volt. Franciaország most teljesen elszigetelte magát s Oroszországot, valamint Spanyolországot is ellenségei közé kergette. Rákóczi ezzel végleg lehetetlenült minden elgondolásával egyetemben. Többet nem gondolhatott arra, hogy a császár ellenében az orosz, a francia és a spanyol hatalom fogja Erdélybe visszavinni.

De amíg ez a változás 1723 és 1725 között Európa arculatán végbe ment, addig Rákóczi még mindég megragadott minden vélt szalmaszálát. Politikailag ugyan már rég halott volt, de igazi politikai haldoklása, amikor elszigeteltségét végre kénytelen volt maga is észrevenni, mégis ezekben a keserű években folyt le.

Bécsben 1723 július 3-án igen ötletes módot találtak ki arra, hogy az apjukat úgyszólván nem is ismerő Rákóczi-fiúkat apjuktól még jobban eltávolítsák. Józsefet és Györgyöt is szicíliai birtokosokká tették, természetesen bécsi lakhellyel, de mindkettőnek megváltoztatták a családi nevét. Ferencnek Marchio de Romanuccio, Györgynek a Conte di Giunchi nevet kellett viselni, minnek ellenében évdíjat nyertek itáliai "birtokaik" után. Biztos fedezet mellett lekísérték őket Nápolyba, ahol beiktatták birtokaikba s azonnal visszavitték őket Bécsbe. Az apától még a fiait is örökre el akarták venni. Milyen érzelmek közt értesült vajon erről a rodostói száműzött? Honnan tudhatnánk...

Rákóczi, amint értesült az orleansi herceg elhunytáról, 1724 március 3-án hosszú emlékiratban tárta fel Morville előtt a maga és Franciaország viszonyát. Hivatkozott arra, hogy Egész Európa úgy ismeri, mint olyan fejedelmet, akit Franciaország felbízott s utóbb elhagyott. Sokan figyelmeztették, hogy Franciaország az általa szerencsétlenné tett fejedelmek kórháza s ő mégis kintartott Franciaország mellett. Most sem a maga szegénysége bántja, hanem a vele bujdosott magyar uraké.

Rákóczinak már előbb franciaországi megbízottja volt bizonyos Le Bon, aki már 1720 óta igyekezett érdekeit képviselni a versaillesi udvarnál. Le Bont örökölte Dubois-tól Morville is. Rákóczi a regimeváltás után azonnal kioktatta Le Bont, hogy miként nyerje meg a holland és angol követeket, nem különben Bourbon herceget miként győzze meg arról, hogy európai érdekek őt az erdélyi fejedelemségbe visszahelyezni. Azonban ekkor feleledt benne valami, amire addig nem volt példa. Fiai iránti szeretete egy pillanatig túlradt benne még a letett eskü kötelező erején is s felállította azt az alternatívát, hogy ha a gögös bécsi udvar nem ismerné el jogát Erdélyre, ő sem bolygatná ezt a kérdést egy európai tárgyalás esetén, feltéve, ha öröklött birtokaikat fiai és a vele kibujdosottak visszakapnák. Lemondásról itt sem volt szó. De fiai érdekében hajlandó volt a hallgatóságos belenyugvásba belemenni.

Sürgette segélypénzének rendezését is, mert "bizonytalan helyzete a halálnál is kegyetlenebb".

A párisi levelezésnek, Le Bon jó igyekevényének mi foganatja sem lett. Franciaországban ekkor merőben más szempontok irányították a politikát, mint a rég elhunyt XIV. Lajos politikai öröksége ilyen kellemetlen utórezgéseinek kegyeletes gondozása.

Rákóczi kénytelen-kelletlen egyre jobban belenyugodott abba a fanyar gondolatba, hogy Rodostót már soha nem hagyhatja el. Kitarasztotta a lakóházakat. Némelyiket kívül-belől feldíszítette, szebbé, otthonosabbá tette. Az ekkor megkezdett építkezései több évig tartottak.

A halál pedig, amely pár év óta oly kellemetlen kísérője volt, tovább szedte áldozatait környezetéből és barátai közül. 1725 januárjában elhunyt tudós udvari orvosa, Lang doktor. Következő hónapban elhalt országépítő fejedelmi nagy barátja, Péter cár. Novemberben pedig elvesztette élete munkájának legnagyobb osztályosát, élete legkitartóbb s talán igazán egyetlen barátját a székesi grófit, Bercsényi generalisszimust.

Párisból egyetlen jó hírt kapott. A király újra megadta évjáradékát a 60.000 livret. Évek óta ez volt az egyetlen kívánsága, amely bizonyos mértékben teljesedett.

Maga is száműzött és maga is szegény volt s mégis segítette a más üldözöttet is. Decemberben befogadta Gallani szófiai római katolikus érseket udvarába, aki a török kormány és a görög papok üldözése elől menekült hozzá. Szegény fejedelem nem tudta kit fogad be egy félévre házába. Gallani érsek a császár zsoldjában állt s csak kémkedni jött hozzá. Rákóczit még egyháza méltatlan főpapjai is félre vezették.

Amíg Rákóczi az idegenben egyre elhagyatottabb lett, azalatt természetbe szökött a Rákóczi felkelés vetése. A felkelés visszaadta a magyar rendi nemzet súlyát a bécsi kormányzattal szemben s ha ez az ország és az összbirodalom viszonyából nem is mutatkozott, de a magyar ügyekben a nemesség kétségtelen súlyt nyert. Mivel pedig a rendi nemzeti felfogás szerint a nemesség volt maga a nemzet, a nemzet ismét befolyást nyert saját ügyeibe. Rákóczi felkelésének tapasztalatai nyomán az udvar és a nemesi nemzet is lemondott a fegyveres megoldás kereséséről s inkább sorozatos kompromisszumot kötött egymással.

A kompromisszum abban jelentkezett, hogy Károly megkapta továbbra is a Lipót-féle vívmányokat, az örökös királyságot és az ellentállásról való lemondást; viszont a nemesi nemzet megőrizte minden egyéb kiváltságát. A magyar rendiség ugyan elmaradt az európai fejlődéstől s mint a középkori tradíciók őre, korszerűtlen és merőben önző lett. Viszont ez a korszerűtlen rendiség volt az egyetlen Európában, amely kompromisszumra lépve az abszolutizmussal, azt teljes kibontakozásában fel tudta tartóztatni. Nem szabad elfeledkeznünk, hogy a magyar rendi nemzet ezt a kompromisszumot az ekkor egész Európában diadalmaskodó abszolutizmussal szemben még nemzeti célok által üzelve vívta ki.

A kompromisszumban azonban elestek a további nemzeti célok s így a rendi nemzetben csak a rendiség iránt maradt meg a féltékeny érzék, a nemzet iránt elveszett. A kompromisszum biztosította a rendiség társadalmi rendszerét, de kiölte a rendiség nemzeti tartalmát. Ily körülmények között a nemzeti mozgalom útján rendisége biztosításához hozzájutott politikai nemzet hűtlen lett a nemzeti gondolat évszázados hagyományaihoz. A kompromisszum a nemzeti célok szolgálatának szempontjából teljesen immúnissá tette a rendi szabadságaihoz hozzájutott nemességet. A Rákóczi-szabadságharc nemzetösszefogását felváltotta a legridegebb rendi gondolat s ezzel a magyarság nagy tömege közel másfél évszázadra ismét kizárattott a nemzeti célközösségből s a tulajdonképpeni nemzet fogalmából.

Rákóczi ezt nem láthatta ilyen tisztán, hisz ehhez két évszázad távlatának kellett eljönnie. De a magyar politikai élet hozzá is eljutott eseményeiből mégis megállapíthatta, hogy a belső békéért, újjárendeződésért, nyugalomért és alkotmányosságért a nemzeti egység és nemzeti királyság évszázados történelmi koncepciójának feladása az ár. Joggal láthatta önmagát igazolva s hihette azt, hogy mindez a szatmári béke következménye. A *pragmatica sanctio* elfogadásából csak azt láthatta, hogy életének törekvése: a német iga végleges lerázása nem hogy nem sikerül, de a nemzet ezt az igát állandósítja a leányág örökösödési jogának szentesítésével.

Látnia kellett, hogy a nemzet az idegen dinasztia kihalásának küszöbén, amikor a szabad királyválasztás joga visszazállna rá s ezzel évszázados következetes törekvése valósulna meg, önként zárkózik el a természetes felszabadulás elől. Látnia kellett, hogy Károly Erdélyben önálló fejedelemséget rendez be jogara alatt s ezzel a magyar szabadság záloga, Erdély is német kézre kerülve, politikailag értékét veszíti a magyarság számára.

Súlyosabb fájdalom volt ez számára még annál is, hogy összes külföldi kapcsolatai elszakadoztak s hogy az európai nagypolitika egyenesen ellenkezőképpen fejlődött, mint ahogy ő megálmodta. Egész élete művét, minden törekvését megsemmisülve látta s ítélje ezt a törekvését a kései ember a maga pártállása szerint helyesnek, vagy helytelennek, abban egy véleményre jut, hogy tragikusabb sorsú embere aligha van a tragikus sorsokban oly gazdag magyar történelemnek.

"Rákóczi egy százados eszmének legeslegutolsó képviselője volt", írja róla Szekfü "s utolsó éveiben villámcsapott fatörzsként lombtalan koronával, száraz ágakkal állott ott a fiatalság színeiben pompázó gyorsnövésű cserjék között. Rodostóban nem volt többé kivel beszélni és ha mégis megszólalt volna, a körülötte lévők nem értették volna meg beszédét. A világ ismét, mint annyiszor már, megújult s a réginek pusztulnia kellett."

Ebben a nagy magányosságban, amikor már nemzetével és az egész világgal szemben idegen lett, már csak két dologban lelte örömét: az irodalmi munkálkodásban és azokban a kétes existenciájú idegenekben, akik minden véleménynyilvánítására helyeslően bólintottak, minden elgondolását készséggel támogatták, hogy ezáltal megélhetést teremtsenek önmaguknak.

Bizalommal fogadott Rákóczi minden idegent, aki közvetítő kívánt lenni a külvilág és ő között. Jól tudták ezt a császári követek: Virmont, utána Dirling, majd 1728 decemberétől kezdve Talman. Ezek a követek egész kémrendszert építettek ki Rákóczi körül. Szolgálatukban állt a bajor származású Musztafa, aki Rákóczi mellett a török tolmács szerepét töltötte be. Császári kém volt Cachod atya, egy galatai jezsuita, aki egykor Zrínyi Ilona gyóntatója volt. A konstantinápolyi apostoli vikárius, Gallani érsek, később utóda, Mauri, hasonlóképpen császári zsoldban álló kémek voltak, akik magas egyházi méltóságuk ellenére is visszaéltek Rákóczi mély vallásosságával s azon keresztül férköztek bizalmába, hogy a császári követet minél hívebben szolgálhassák. Az a már ismert tévhit vezette őket, ami ellen Rákóczi emlékiratában is kifakadt, hogy a bécsi jezsuiták tanítása szerint a császár ellensége egyben a katolikus egyháznak is ellensége.

Rákóczi egyre kevesebb és egyre lassabban érkező hírt kapott külföldről. Igyekezett ugyan külföldi ágensei útján beszerezni a francia, holland, bécsi lapokat, de azokat csak nagy késéssel kapta kézhez. A hírszolgáltatás elégtelenségére jellemző, hogy Csáky Mihály nyolc évi késéssel értesült leánya férjhezmeneteléről.

A vallásos elmélyedést széleskörű teológiai irodalmi olvasottsággal egészítette ki. Leginkább olyan szerzőket olvasott, akik a janzenizmus vádjával voltak terhelve s bár őt is janzenizmussal gyanúsították, tovább is ebben az irányban mélyedt el érdeklődése. Olvasmányai Bossuet, Bourdaloue, Fenelon, Massillon, Quesnel és Nicole műveiből kerültek ki s gyakran forgatta Sacy egyházilag kifogásolt bibliafordítását is.

Mióta fiaival gondolatban egyre többet foglalkozott, megírta számukra, Szent Istvánnak Imre herceg számára írt "Intelmeit" tartva szem előtt, politikai végrendeletét, aminek az első részét 1725 január 15-én fejezte be s aminek második részével is alkalmasint hamar elkészült. A mű, melynek címe "Reflexions sur les principes de la vie civile et de la politesse d'un chrétien", 1751-ben jelent meg Hágában a "Testament politique et moral" második felében. Ez a mű versaillesi emlékei nyomán született meg s mikor azt megküldte d'Andreuz konstantinápolyi francia követnek, a követ roppant megleghangú levélben elragadtatással nyilatkozott róla. Művében leszegezte, hogy dicsőségét találta abban, hogy a törvényes szabadságért hazaszeretéből és nem uralkodásra vagy hatalomra vágyakozva cselekedett.

Foglalkozott a magyarországi felkelés és szabadságharc történetével is, amelyet a magyar múlt hasonló természetű mozgalmainak egységébe állítva akart bemutatni. Ezzel már foglalkozott Grosboisban Brenner abbé is. Ez a mű utóbb megjelent Hágában 1739-ben "Histoire des révolutions de Hongrie" címmel hat kötetben. E mű szerzőségéről megoszlanak a vélemények. César de Saussure, aki Rákóczi utolsó éveiben Rákóczi környezetéhez tartozott, a műről a következőket írja:

"... van szerencsém Önnel közölni, hogy ama könyv első darabjának, amelyről Ön beszél, minden valószínűség szerint maga a fejedelem a szerzője, aki is azt a darabot, amelynek címe Magyarország Története 1000-tól 1699-ig, s amely az első kötet anyagát tartalmazza, latinul fogalmazta. E művet egyik titkára (Bechon Lajos) fordította franciára, de minthogy a fejedelem akaratából szigorúan az eredetihez kellett ragaszkodnia, minden eltérés nélkül s mintegy szó szerint adva azt vissza, nem volt neki lehető az irány szépségeit s azt a bizonyos könnyed és természetes hangot megadni, mely az olvasók érdeklődésének fölkeltésére annyira szükséges. Miután a kéziratnak csak azt a néhány ívét láttam, amelyet e titkár közölt velem, nem vagyok abban a helyzetben, hogy ama változtatásokat, vagy hozzáadásokat, melyeket utóbb a kiadó eszközölhetett benne, kijelölhessem. A második, harmadik és negyedik kötetet, melyek szinte kizárólag az egyrészt a császár, másrészt a fejedelem s Magyarország szövetkezett Rendei közt létrejött fegyverszünetre (1706) s békére vonatkozó levelezéseket, emlékiratokat és utasításokat tartalmazzák, ugyanazon titkár fordította le franciára. Ami Az 1703. évtől 1711-ig tartott magyarországi háborúról szóló Emlékirat című második darabot illeti: azt a fejedelem maga fogalmazta franciául. Nemsokára azután, hogy a fejedelem szolgálatába állottam, átadta e művet nekem, hogy több helyesírási hibát, mely a másoló tudatlansága miatt csúszott bele, kijavítsak. Én bátorságot vettem magamnak néhány nem elég franciásan hangzó mondat megváltoztatására is, de e tekintetben igen tartózkodóan jártam el a fejedelem iránti tapintatból és kíméletből, akinek, mint rendszerint minden írónak, megvolt az a gyöngéje, hogy elmeszüleményeit elfogult szemmel nézze s a világtalan apa módjára gondoskodjék róluk. Miután művén néhány kisebb változtatást tettem, letisztáztam azt s úgy adtam vissza a fejedelemnek, aki megelégedettnek látszott. Megjegyzem, hogy ezen munkát a kiadó elég híven közölte a közönséggel."

Szekfü Saussure állításai ellenére is azt hiszi, hogy a mű nem Rákóczi alkotása, mert oly túlzásokra, aminők szerinte abban vannak, Rákóczi még elkeseredése embergyűlölő pillanataiban sem volt képes, Saussureről pedig azt mondja, hogy "Saussure egyedül azon állításaiban megbízható, melyek személyes tapasztalatain alapulnak. Amit ott Rodostóban gyermekes fővel hallott, nem jól jegyezte meg magának s később még rosszabbul írta le". Idézi is Saussurenak egy másik, nem az általunk idézett helyét, melyből Szekfü azt olvassa ki, hogy Saussure csak "hallomásból tudja", hogy "teljesen bizonyos, hogy ennek a műnek szerzője maga a fejedelem".

Szekfü Saussurerrel szemben elfoglalt álláspontja egészen egyéni. Az idézett helyen a francia szövegben sehol sincs szó arról, hogy Saussure "hallotta" volna, amit állít. Tévedés az is, amit Saussure "gyermekes fő"-jéről is mond, mert Saussure 28 és 30 éves kora között állt Rákóczi szolgálatában, amit gyermekes kornak aligha lehet minősíteni. Szerintem a mű úgynevezett "túlzásai" ellenére is annyira magán viseli Rákóczi történet szemléletét, hogy ha nem is végig ő a szerzője, de a nem általa írt részeknek is ő a sugalmazója. Márki különben társas műnek tekinti, amelyet a fejedelem Brenner Domokossal közösen készített volna.

Ez a nagy mű Rákóczit már Franciaországban foglalkoztatta s azóta is, úgyszólván halála pillanatáig dolgoztatott, csiszolatott rajta. Az, hogy többekkel átnézte, mint Saussurerrel is, amellet bizonyít, hogy a fejedelem nagy gondossággal és lelkiismeretességgel igyekezett e művet tető alá hozni, bár egyes eseményekről hiányosan, sőt tévesen írt, mert emlékezete cserben hagyta. Különösen, amikor oly dolgokról írt, amelyekben nem volt közvetlen része.

Ez a mű az első, amely eseményegységnek fogja fel a magyar történetírásban a nemzetnek a bécsi kormányzat ellen megismételt támadásait. Mohács óta tűnt el szerinte az ország kormányzásából az igazság és a méltányosság. 1526-tól kezdve minden egyes kis momentumban felfedezi a bécsi udvar gonosz kezét s rámutat ezzel szemben a magyar nép nagy szabadságszeretetére, amellyel mereven álltak szemben esküszegő, zsarnok, dicsvágyó idegen királyaik.

A mű nemcsak az első olyan magyar történelmi munka, amely a magyar szabadságmozgalmakat a magyar-Habsburg ellentét tengelyébe állítva egyetlen összefüggő eseménysornak látja, de megjelenéséig az egyetlen olyan mű is, amely a magyar történet tengelyének a szabadság gondolatot ismeri fel. Rákóczi másfél évszázaddal anticipálta ezek szerint az úgynevezett liberális történetírás szemléletét, amely a történet tengelyét a szabadságmozgalmakban vélte felfedezni. A műnek ezért a magyar gondolkodás és történet szemlélet története szempontjából alig felbecsülhetően nagy jelentősége van.

Asztalos Miklós

folytatódik

Magyar Nap Rodostóban (Tekirdağban), kiállítás az isztambuli Sakıp Sabancı Múzeumban

Negyvenhatodik alkalommal rendezték meg a Cseresznye Fesztivált Rodostóban, a fesztivál keretében pedig a Magyar Napot nyolcadik esetben.

A fesztivált nagy nemzetközi érdeklődés előzte meg, és képviseltette magát a többi között Bulgária, Koszovó, Macedónia, Románia. Magyarország képviselőjében

a két testvérváros, Kecskemét és Sárospatak küldöttsége, valamint Dunaföldvár és Komló delegációja volt jelen.

Op. Dr. Adem Dalgıç polgármester személyes meghívására érdekezett a Magyar Napra Hóvári János történész-turkológus, diplomata, Szögi László, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Egyetemi Könyvtárának

főigazgatója és a Magyar-Török Baráti Társaság képviseletében F. Tóth Tibor.

A meghívottakat a tőle megszokott baráti szeretettel fogadta Erdoğan Erken rodostói tiszteletbeli konzulunk.

Az ünnepségre Rodostóba érkezett

Szabó István ankarai nagykövetségünk és Gyenge András isztambuli főkonzulunk is. A fesztivál első napján a színes jelmezekben, népviseletbe öltözött résztvevők felvonulását tartották meg.

Számunkra az ünnepségsorozat Adem Dalgıç polgármesternél tett látogatással kezdődött, ahol Hóvári Jánossal és Szabó István nagykövettel történt jó hangulatú beszélgetés és emlékkönyvi bejegyzések után,

a Magyar Pénzverő Zrt. ajándékként F. Tóth Tibor átadta a vendéglátónak a Magyar Nap alkalmából, kis példányszámban vert különleges emlékérmét, amelynek egyik oldalán II. Rákóczi Ferenc lovas alakja, a másik oldalán pedig

a rodostói Rákóczi Múzeum látható és Rodostó/Tekirdağ 2010 szöveg olvasható.

Majd megkapta a polgármester az Országos Széchényi Könyvtárban őrzött, Felix Petancius által jegyzett, az 1500-as évek elején

készített, tekeracs alakú kódex másolatát, amelyen Osman Gazitól II. Bajezid szultánig családja-szerű ábrázolással díszítve láthatjuk az oszmán szultánokat és más méltóságokat.

Ezt követően látogattunk el Zübeyir Kemelek kormányzóhoz, ahol az emlékkönyvi bejegyzések után Hóvári János a Magyar Tudományos Akadémia Keleti Gyűjteményének nevében átnyújtotta a kormányzónak a Tarih-i Üngürüs kézirat díszes címlapjának (unván) másolatát.

Az Autográf, 1543-ból származó, Magyarország történetét oszmán-török nyelven leíró kézirat, amelyet Nagy Szulejmán szultánnak ajánl a renegát (valószínű bajor) származású szerző, Mahmúd terdzsümán, a könyvtár féltve őrzött kincse.

A kéziratot Vámbéry Ármin szerezte meg és ajándékozta 1860-ban az Akadémiának. Ezt követően F. Tóth Tibor a kormányzónak is átadta a Magyar Nap alkalmából készített emlékérmét.

A kormányzónál tett látogatás

után került sor a Beszédes Kálmán rajzaiból rendezett kiállítás megnyitására, és Hóvári János „Rodostói emlékek és tanulságok. Beszédes Kálmán Rodostó magyar képírója” című kötetének bemutatására.

A kamarakiállítás Beszédes Kálmán törökországi rajzaiból válogatva 38 másolatot mutat be, amelyeknek eredetijét az Egyetemi Könyvtár őrzi.

A két ország himnuszának elhangzása után a kiállítást Szögi László, a könyvtár főigazgatója nyitotta meg és üdvözölte Beszédes Kálmán szülőföldjét képviselő dunaföldvári küldöttséget. Beszédet mondott Szabó István ankarai nagykövettünk, Op. Dr. Adem Dalgiç polgármester, Zübeyir Kemelek kormányzó és üdvözölte a megjelenteket M. Zeki Varan, a Rodostói Magyar Baráti Társaság alelnöke.

A Rákóczi-emigrációról Hóvári János történész-turkológus, diplomata emlékezett meg.

A megnyitóra Horváth László, Törökország szigetvári tiszteletbeli konzuljának társaságában ellátogatott Páva Zoltán polgármester vezetésével Komló város küldöttsége is. A komlóiak Marmaraereğlisből érkeztek az ünnepségre, ahol testvérvárosi kapcsolatok felvételéről tárgyaltak.

A polgármester a Beszédes-kötetből ötven darabot vásárolt, amelyeket a Rákóczi Múzeumnak adományozott. A beszédeket Gál Tímea, a Magyar-Török Baráti Társaság tagja tolmácsolta, aki Handun Güler polgármester-helyettes meghívására érkezett a városba.

A Rákóczi Múzeumban történt események után Gyenge András főkonzul nyitotta meg a város egyik üzletházában Nijat Ayvaz fotóművész Magyarország hódoltság korabeli műemlékeiről készített fotóinak kiállítását.

A művészi színvonalú alkotásokat a jelenlévők nagy tetszéssel tekintették meg.

A Magyar Nap délutánján, a közelgő évfordulóra tekintettel került sor Mikes Kelemen szobrának megkoszorúzására a Béke és Szabadság Parkban. Koszorút helyezett el a Magyar-Török Baráti Társaság nevében Hóvári János és F. Tóth Tibor.

Koszorúzott még a kecskeméti Mikes Kelemen Baráti Társaság küldöttsége.

A koszorúzás után Hóvári János faültetéssel emlékezett meg Hopp Lajos irodalomtörténészről, Mikes Kelemen életművének feldolgozójáról. A Magyar-Török Baráti Társaság nevében F. Tóth Tibor, majd Szabó István nagykövet ültetett fát.

Rodostói látogatásunk után Erdoğan Erken tiszteletbeli konzullal és Szögi László főigazgatóval Isztambulba utaztunk, ahol felkerestük a Feriköy protestáns temetőben a magyar emigránsok sírjait majd a temető katolikus részében tisztelegtünk Széchenyi Ödön pasa sírja előtt.

Sajnálattal állapítottuk meg a sírok egyre romló állapotát és gondozásuk hiányát.

Széchenyi István kisebbik fiának sírján a felirat már alig-alig olvasható.

Szükséges lenne felújítani a már nehezen olvasható emléktáblákat is. E sorok írója fotók segítségével még az 1990-es években felhívta az illetékes minisztérium figyelmét, de sajnos, azóta sem történt előrelépés a sírok rendbehozatala és szervezett gondozása terén.

Isztambuli látogatásunk megkoronázása volt a Sakıp Sabancı Múzeumban az isztambuli főkonzulátus munkatársainak segítségével tett látogatásunk.

Gyenge András főkonzullal megtekintettük a *Legendary Istanbul (FROM BYZANTION TO ISTAMBUL)* című kiállítást.

A világ múzeumaiból összegyűjtött, három emeletet betöltő anyag nagy szakmai hozzáértéssel megrendezve mutatja be a település nyolcezer éves történetét.

Rendkívül megtisztelő volt számunkra, hogy a tárlat megtekintése alatt megkeresett bennünket Dr. Nazan Ölçer igazgatónő, aki nagy szeretettel köszönte meg Szógi László főigazgatónak, hogy a kiállítás sikeréhez egy kódex kölcsönzésével az Egyetemi Könyvtár is hozzájárult.

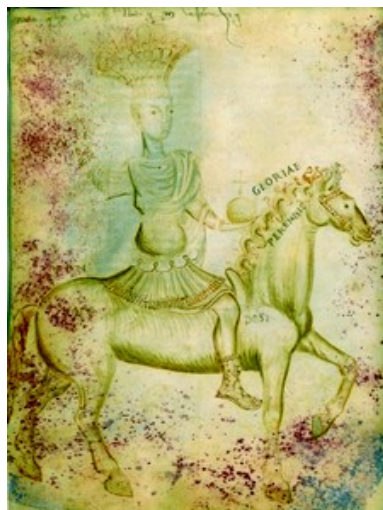
A Cod. Ital. 3. XIV. századi pergamenkódexet, II. Abdülhamid török szultán 1877-ben adományozta az Egyetemi Könyvtárnak, 34 másik kódexszel együtt, mérete: 220x285x33 mm. Aranyozott, ezüstözött, festett díszítésű, piros egész bőr kötése 1876 körül készült Törökországban.

A 144. folio versóján látható tollrajzot Nimphirius rajzolta szépiatintával 1453 előtt, a 145 folio rectóján látható felirat tanúsága szerint (Johannes Darius scripsit atramento Nimphirii per ipsum Kiriaco Anconitano ad scribendum adducto); a rajzon lévő betűket a Ciriaco d'Ancona körébe tartozó velencei Giovanni Dario írta.

A rajz egyedülként őrizte meg az egykor a Hagia Sophia mellett álló konstantinápolyi Augustaion-on egy oszlop tetején álló, 543-ban emelt Justinianus-bronzszobor képét. 1453 után a szobrot (a többihez hasonlóan) eltávolították, és ágyút öntettek az anyagából.

A kiállítás szeptember 4-ig tart nyitva, aki eddig az időpontig Isztambulba utazik, ne hagyja ki, és feltétlenül vásárolja meg a kiállítás igényesen összeállított katalógusát.

F. Tóth Tibor

turkinfo.hu/index

II. Rákóczi Ferenc – Prága, Yerres, Rodostó

A cseh főváros “budai oldalán”, a Hradcsin alatt áll annak az egykori jezsuita rendháznak az épülete, amely 1690-1692 között szálláshelye volt a Prágában tanuló II. Rákóczi Ferencnek (1676-1735). A nemes ifjú azt követően került a Moldva-parti fővárosba, hogy a bécsi udvar elszakította családjától. Előzőleg Munkács várában élt édesanyja, Zrínyi Ilona mellett, megtapasztalva a hároméves császári ostrom minden keservét.

A Habsburgok a jezsuita atyáktól azt várták, hogy előkelő diákjukat idegenítsék el nemzetétől. Gyámja, Kollonich Lipót érsek pedig azt remélte, hogy Magyarország egyik legnagyobb birtokának örököse a szerzetesi hivatást választja. A történelem azonban rájuk cáfolt: a prágai Károly-egyetemet látogató magyarok leghíresebbikéből a kuruc szabadságharc vezére, az ország fejedelme lett.

Emlékét kétnyelvű bronztábla őrzi az egykori lakhely, a Malostranské tér 25. számú ház falán. Az 1x1,5 méteres táblát 1985 áprilisában avatták fel a két főváros vezető képviselői, számos érdeklődő és a Prágában tanuló magyar egyetemisták jelenlétében. Már akkor felfedezték a sajnálatos tévedést: Rákóczi nem a táblán feltüntetett évben, hanem egy esztendővel később született. A térnek e pontja azóta is kedvelt találkozóhelye diákjainknak, a cseh főváros magyar vendégei pedig immár hagyományosan itt helyezik el virágjaikat, koszorúikat.

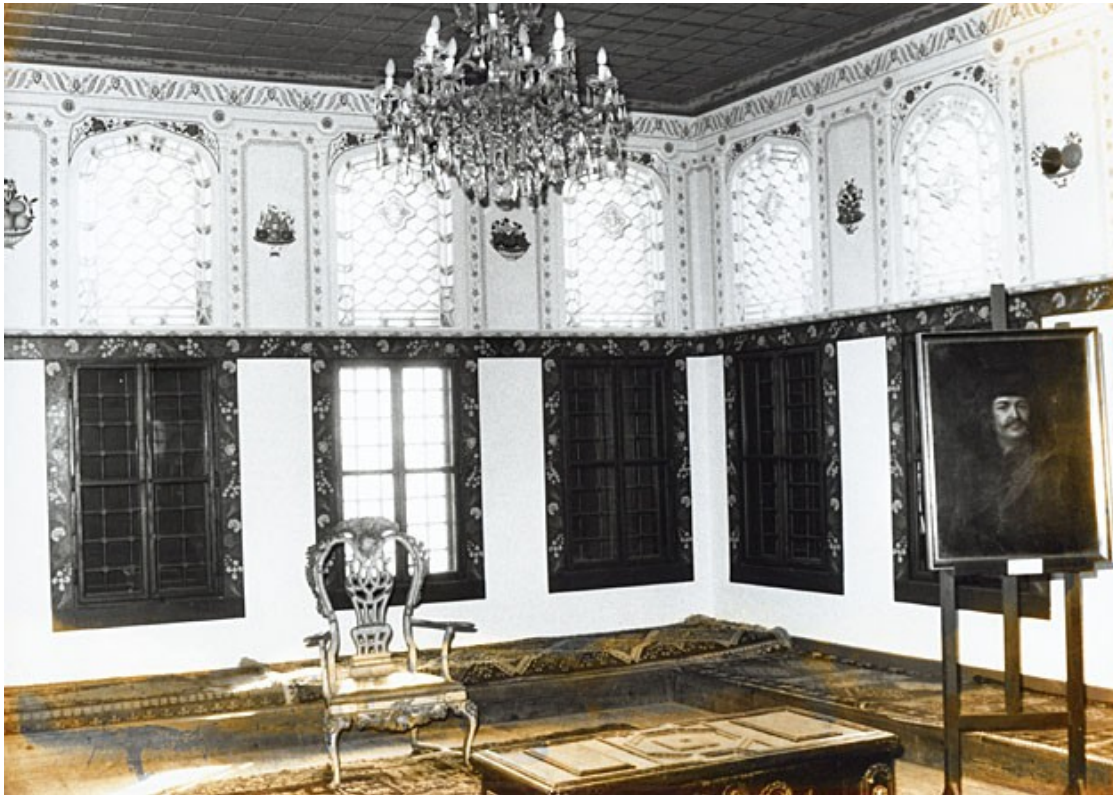

Párizstól mintegy harminc kilométerre délkeletre, Yerres-ben egy tér és egy kis utca is őrzi II. Rákóczi Ferenc emlékét. A “népszerűség” nem véletlen: az elbukott szabadságharc vezére 1713-1717 között a közeli Grosbois-ban lévő kamanduli szerzeteskolostorban élt, s végakaratóban úgy rendelkezett, hogy szívét az őt száműzetésében befogadó földben helyezték el. A történet érdekessége, hogy a szívét tartalmazó aranyszelence el is jutott Franciaországba, később azonban a történelem viharos fordulataiban nyoma veszett.

Rákóczi 1713 januárjában érkezett Franciaországba, egy hónappal később fogadta őt XIV. Lajos, a Napkirály is. 1715-ben vonult vissza Grosbois-ba, előtte több helyen lakott, így a párizsi Luxembourg-palotában is. Miután a francia udvar a Habsburgokkal szembeni békepolitika mellett döntött, a csalódott Rákóczi 1717-ben elhagyta a kolostort, s Törökországba távozott. A fejedelem kíséretét és tisztikarát a Transylvanie-palotában helyezték el: az épület hangos tivornyákról, valamint kártyabarlangjáról vált híres-hírhedtté. A kurucoknak a párizsi prefektussal is többször meggyűlt a bajuk, amire Prévost abbé Manon Lescaut-ja is kitér – emlékeztet Messik Miklós és Varga Ida Párizs és környéke magyar emlékei című gyűjteménye.

A yerres-i emlékművet – Csáky József kubista szobrász alkotását – a franciaországi magyar kolónia adományából 1937-ben avatták fel. A párizsi magyar szervezetek a község önkormányzatával közösen minden év szeptemberében megemlékezést rendeznek a fejedelem halálának évfordulója alkalmából.

A fejedelem bujdosásának végső állomása Törökországban a Márvány tenger partjának kis települése, Rodostó (Tekirdag) volt (képünkön az ott berendezett Rákóczi Emlékmúzeum). A magyar kormány jelentős költségekkel korszerűsítette a Rákóczi Emlékházat. A hozzá vezető utca a fejedelem nevét viseli.

A kuruc vezér és leghűbb emberei utolsó éveiről Mikes Kelemen számolt be képzeletbeli nagynénjéhez küldött "leveleiben".
magyaremlék.nolblog

IGEN SZÉP BUJDOSÓ LEGÉNYEK ÉNEKE

1. Gondviselő édes atyám,
Kérlek, immár meg ne utálj,
Onnét felől vigyázz reám,
Mert érkezett nagy nyavalyám.
2. Édes, teremtő jó atyám,
Én immár mire jutottam!
Csak mióta én bujdostam,
Minden költségül kifogytam.
3. Szegény vagyok, hogy-hogy éljek?
Idegen földre hogy menjek?
Útravalót hogy keressek?
Kenyeret is miből költsek?
4. Egy pénznek ura nem vagyok,
Az erszényből mert kifogyott,
Kölcsön penig nem kaphatok,
Emberségim itt nem nagyok.

5. Zálogba vetném jószágom:
Ha volna mihez nyúlhatnom,
Igyefogyott szegény voltom,
Csak magamot alig tartom.
6. Csak elmegyek egyik földre,
Elbujdosom valamerre,
Egy országnak szegletire
Ott megszálok egyik földre.
7. [Az] Istenre nézve talám
Találkozik olyan Atyám
Avagy olyan mostoh' anyám,
Aki gondot visel reám.
8. Igaz, teremtő jó atya,
Minden szegények gyámola,
Vigyázz az szegény árvákra
Az idegen bujdosókra.
9. Szegény fejem hozzád hajtom,
Minden dolgom reád bízom:
Légy az én édes tútorom,
Elöttem járó csillagom.
10. Talám mindaddig bujdosom:
Jóra fordul gondolatom,
Lészen annyi nyugodalmom
Ahol fejemet lehajtom!
11. Valamely föld határára,
Ha megszálok éjtszakára:
Szegény madarak módjára
Fészket rakok az ágakra.
12. Ez ég alatt, az föld színén
Vagyon-é olyan jövevény,
Avagy olyan szegénylegény,
Nem is termett olyan, mint én.
13. Nincsen nékem atyám, anyám,
Akihez én folyamodnám;
Isten az én atyám, anyám
Aki gondot visel reám!
14. Mindenektől elhagyattam,
Csak Istenemre maradtam,
Arra dolgomat én bíztam,
Ő szent fölségére hattam.
15. Bujdosó szoros utakon,
Esméretlen földhátakon,
Forgok sokféle próbákon
És idegen országokon.
16. Eluntam már az bujdosást
És az keserves vándorlást;
Istenem, mutass oly szállást,
Ahol találjak jó nyugvást!

17. Országnak fényes csillaga,
Szegény fejem kalauza:
Mutass utat valahova,
Egyik ország határára!
18. Menj el, azt mondja az Isten,
Válogass a jó földekben,
Szállj meg Pálma szigetiben,
Az Jordán vize mentiben!
19. Ahol a szívednek tetszik:
Fáradt tested megnyughatik,
Fáradt tested megnyugodjék
Könyves szemed hadd aludjék!
20. Megnyugszol ott bús szívedtül,
Szíved keserűségétül,
És sokféle félelmeiktül
Bánatos szíved megenyhül.
21. Ha betegséged történik:
Fáradt tested elnyugoszik,
Lelked Istenhez vétetik,
Tested a földbe tétetik.
22. Ott leszen étéletnapig,
Egynehány száz esztendőig,
Azután megétéltetik
És boldogságban vitetik.
23. Ez a vége életemnek,
Énnékem, szegínylegénnek;
Bujdosása én fejemnek,
Nyomorult sorsa éltemnek.
24. Ez a vége énekemnek...
Engem kinek nevezzenek?
Csak egy szegény idegennek,
Bujdosó szegínylegénnek.
25. Nemes Ungvár vármegyében,
Az erdőháti szigetben,
Az Latorca mellékében
Éneklém ezt egy üdőben.

A BUJDOSÓK HAZAJÁRNAK

Késmárk város, mint ebben az időben a legtöbb szepesi város, büntetés alatt állott. A szepesi városok hűségesek voltak Rákóczi Ferenc fejedelemhez, és életre-halálra csatlakoztak az ő dicső lobogójához. A szabadság elbukott, és a fejedelem kibujdosott Rodostóba. A győzelmes ellenség kegyetlen bosszút állott a szepesi városokon. Megfosztotta a városokat minden jogaiktól, és katonaság parancsolt az egész Szepességben.

A városok főbírái a katonai parancsnokoknak tartoztak engedelmeskedni, és a polgári jogaikra büszke szepességiek keservesen érezték, hogy saját városaikban azt se csinálhatják, amit akarnak.

A késmárki főbíró ebben az időben Jávornoki Jánosnak hívták. Már az apja főbírája volt Késmárknak, és az öreg Jávornoki volt az, aki Késmárk kulcsait átadta Rákóczi fejedelem megbízottjának.

Az öreg Jávornokit sok más késmárki polgárral együtt a szabadság csillagjának lehunyása után halálra kereste az ellenség, de sohasem keríthette őket kézre. A főbíró a megjelölt polgárokkal együtt úgy eltűnt, mintha a föld nyelte volna el őket. Eleinte azt hitték, hogy elbujdostak ők is az országból, mint sok más derék hazafi, akinek nyomát többé nem lehetett megtalálni. A futó szél, az őszi falevél takarta el a bujdosó kurucok nyomát. Hová mentek, merre tűntek? Az ellenség sohasem tudta meg.

Néhány év múlva azonban különös hírek kezdtek forgalomba jönni az eltűnt késmárki polgárok felől. A fiatal Jávornoki esküvőjén a késmárki öreg templomban ott volt az édesapja is, a halálra keresett öreg főbíró. Némelyek még emlékeztek is arra a rókaprémes mentére, amely vállát fődte. Szakasztott ugyanazt viselte főbíró korában, amikor a városházára kitűzette a Rákóczi lobogóját. Csak a bajusza lett kicsit fehérebb.

Sőt később a két hétig tartó lakodalomban is látták az öreget. Még a kopogós táncot is eljáarta, és ugyancsak fürgén emelgette sarkantyús csizmáit.

Mármost gondolkozóba kell ezen esni akármilyen bölcs embernek is. Hogyan lehet valaki Törökországban vagy éppen a messzi Márvány-tenger mellett bujdosásban, amikor a Jávornoki János lakodalmán a kopogóst járja?

- Titokzatos, nagyon titokzatos - mondták az emberek.

De igazán csak akkor lett titokzatos a dolog, amikor az öreg főbíró után egymás után feltűnedezték azok a késmárki polgárok, akik vele együtt mentek el a bujdosásba. Egy András-napi vacsorán egyszer csak megjelent Linczer Sámuel, a takács, aki a finom szepességi vásznat szekérszámra szállította Rákóczi udvarába, s ezért halált mondottak a fejére. Pedig hát ott ült az öreg Linczer a vacsorázóasztal mellett, az igaz, hogy nagyon keveset beszélt, de annál jobb étvággal evett. A szomszédjai, akik mellette ültek a vacsoránál, azt mondták, hogy semmi baja sem volt az öreg takácsmesternek, csak egy kissé földszaga volt a bundájának.

Más alkalommal a híres bujdosó Travnik János uramat, a gazdag mészároszt látták a templomban, azon a helyen, ahol késmárki polgár korában üldögegni szokott. Buzgón fújta együtt a zsolnárt a gyülekezettel, pedig Travnik uram nem kisebb bünt követett el, mint azt, hogy minden ezüst- és aranymarháját odaadta a kurucoknak: vegyenek rajta vasat, ellenségpusztító vasat.

Így aztán lassan-lassan világosság kezdett derengeni az emberek agyában, hogy a késmárki polgárok se meg nem haltak, se el nem bujdosnak, hanem itt lappanganak valahol a városban, és akkor jönnek elő, amikor jölesik nekik.

Árulók mindig akadnak. Hamarosan besúgták az ellenségnek, hogy az elveszettnek hitt Rákóczi-párti polgárok élnek, és Késmárkon vannak. Az ellenség természetesen felhánnya az egész várost, még a kéménybe is bebújtak, hogy a halálra ítélt polgárokat előkerítsék.

A halálra ítélt polgároknak még csak a nyomát sem találták meg. Pedig legalábbis szárnyuknak kellett volna lenni, hogy a városból kimenekülhessenek.

Amint az ellenség eltakarodott a városból, amikor a fehér országúton az utolsó lovaszt is eltakarta a porfelleg, mintha csak a földből bújtak volna elő, újra megjelentek a bujdosók. Az öreg Jávornoki uram az unokáit ringatta a térdén, és mesélt nekik a nagy időkről, a szent időkről. Travnik mészáros maga alkudott a vásáron tulkokra, és Linczer uram beállott a takácsműhelybe, és hajtotta a szövőgépet.

Hiábavaló volt minden. A késmárki polgárok búvóhelyét nem tudta felfedezni az ellenség. Mintha a szelek szárnyán tűntek volna el, amidőn a városi őrtoronyban megszólalt a Siska János hosszú kürtje, ellenség közeledését jelölve.

De még a város ügyes-bajos dolgaiba is beleavatkoztak a halottaknak vélt polgárok. Mikor a városházán a tanácsos urak szavaztak a zöld asztal mellett, Jávornoki főbíró megkondította az előtte álló harangot.

- Most pedig a távollevő tanácsosok szavazzanak!

És a tanácsterem valamely sarkából megszólaltak a láthatatlan bujdosók.

Harminc polgára volt Késmárknak ez idő tájt bujdosásban, de mind a harmincat látni lehetett hébe-hóba.

Harminc hazajáró halott.

Harminc hazafi, aki a föld alá menekült a zord időkben.

A KARDOKAT KÖSZÖRÜLIK

János pap amint kézen fogta a diákot, a késmárki piacon már hallatszott az ellenséges lovasság lovainak dobogása.

A barát az őrtorony pincéjébe vezette Kanizsit. A sötétben csak tapogatózva juthattak előre. Egy óriási hordó állta el az útjukat, amelyben puskaport tartottak a késmárkiak. De a hordó most üres volt. Nincs szükség puskaporra.

A barát hatalmas két karjával megragadta az embermagasságú hordót, és félretolta az útból. Három embernek is kemény munka lett volna ez, amit János pap minden látható megerőltetés nélkül végzett el.

A hordó mögött titkos ajtó nyoma látszott, amelynek a nyitját a barát jól ismerte. Egy-két perc múlva már a föld alatt voltak. Keresztül-kasul húzódó folyosók voltak a Kárpát-sziklába vájva, amelyen Késmárk épült. Itt-ott boltozatos, nagy termék, máshol kényelmesen berendezett szobák és nagy tűzhelyek, ahol hatalmas farakások lobogtak. Hiszen tél volt a föld alatt is. A füstöt a sziklába vájt kémények vezették el, és a földön széles medvebőrök voltak kiterítve pihenésre.

Már jó darab ideig haladtak, amikor a diák megszólalt:

- Ki vagy te, barát? Honnan jössz? Mit akarsz?

János pap csendesen felelt:

- Sokat kérdezel egyszerre, és én mégis röviden tudok felelni. Jövök Rodostóból, küldenek a rodostói száműzöttek, mert hírt kaptunk arról, hogy a Kárpátok felett ismét felragyogott egy csillag, a Rákócziak csillaga. Jöttem tehát, hogy kéznél legyek.

Kanizsi csodálkozva kiáltott fel:

- Hogyan? Rodostóban már tudják, hogy Magyarországon készül valami?

- A bujdosóknak és raboknak van a legjobb postájuk - felelt a barát. - Mi, ha ott messze Rodostóban a földre nyomjuk a fülünket, a sok ezer mérföldnyi távolságból még a magyar szívek dobogását is halljuk. A tenger felett járó szélben pedig meghalljuk a Magyarország felől jövő sóhajtásokat. Most már tehát tudod, hogy ki vagyok.

- Te vagy a rodostói követ?

János pap bólintott.

- Az vagyok. Eljöttem, hogy körülnézzek az országban: van-e még reménység arra, hogy a szabadság feltámadjon a hó alól, ahová eltemették? Eljöttem, hogy kibontsam a Rákóczi lobogóját, ha az óra ütött. Itt vagyok, mert másképp nem tehetek. Az én életem Rákóczié. Mióta az eszemet tudom, Rákócziért élek. Az öreg sasnak fia próbálja most a repülést. Sasfiókhhoz méltóan nem a földhöz közel, völgyekben, mélységekben gyakorolja szárnyait, hanem egyenesen a nap felé száll. Rákóczi fia méltó akar lenni az apjához. Vajon méltó lesz-e? - sóhajtott fel János pap.

A diáknak felragyogott a szeme.

- Az lesz, az apja fia a kis Rákóczi. Én ismerem őt, én mellette voltam, inasa voltam, vadásza voltam, kályhafűtője voltam, hogy mellette lehessenek mindig. És most megindult Rákóczi fia, hogy visszatérjen apja örökébe. Talán azóta már a Havasalföldön áll a kis Rákóczi hadaival. Az én hivatásom a Szepességet, a hűséges határszél tágba borítani. A felkelést északon szervezni.

- Segítségedre leszek - felelt János pap. - Késmárkon jó helyen vagyunk. Itt minden kő Rákócziáról beszél. Késmárk a Szepesség kulcsa. Az északi felkelésnek Késmárk legyen a középpontja. Itt csupa jó barátaink vannak.

E pillanatban újra felhangzott a tárogatószó a föld alatt levő sikátorban. A sziklák szinte százszorosán verték vissza a tárogató hangját. A folyosó fordulójánál egy marcona őr állta útjukat.

- Ki vagy?! - kiáltotta, és a görbe kardot feje fölé emelte.

- Jó barát! - felelt János pap.

- A jelszó? - kérdezte a mozdulatlan őr.

- Rákóczi! - felelt a barát.

Az őr félrelépett, utat engedve a jövevényeknek, akik néhány lépés után egy nagyon tágas, boltozatos teremben találták magukat. A falakon vastartókban viaszfáklyák égtek, és a sarokban akkora tűz égett, hogy egy ökröt is meg lehetett volna sütni rajta. A falon, Késmárk címerével szemben, kőből kifaragva a felsővadász Rákóczi-címer látszott, a keréken ülő, kardot tartó sassal.

A terem közepét egy nagy, kerek kőasztal foglalta el, körülötte medvebőrrel letakart kőszékek.

Harminc szék volt a kőasztal körül, és harminc öszbe csavarodott, öreg késmárki polgár foglalta el a székeket. Boroskupa állott előttük. Az asztal közepén egy nyárson megsütött, hatalmas vadkan, amelyből késükkel vagdaltak az ebédelők. A sarokban, egy medvebőrön vak öregember ült, aki a tárogatót fújta.

A Rákóczi-címer alatt a legmagasabb széken egy torzonborz, ősz öregember ült, akinek tollas süveg volt a fején. Mikor a jövevényeket meglátta, fölemelkedett helyéről, és hangos szóval így kiáltott fel:

- Isten hozott, János pap! Isten hozott, diák! Tudjuk, hogy kik vagytok, és mi járatban vagytok, mert mi itt a föld alatt többet tudunk, mint azok, akik a föld felett vannak. Feleljetek, bujdosó testvéreim, feleljetek, ti halottak, hogy köszörülik-e már a kardokat?

Harminc tompa, mély hang felelte:

- A kardokat köszörülik.
- Készen vagytok-e, halott testvéreim?
- Készen vagyunk - felelte harminc hang.

A torzonborz öregember megigazította fején a kucsmát.

- Most már tudjátok azt, amit tőlünk, a halottaktól kérdezni akartatok. Most menjetek, és kérdezzétek meg az élőket, hogy készen vannak-e ők is?

- Meg fogjuk őket kérdezni - felelt megilletődve János pap. - Késmárki bujdosók! Üdvözlünk benneteket. A halottaktól megyünk az élőkhez.

A torzonborz öregember most így szólt:

- Engem Jávornoki Jánosnak hívtak, amíg éltem, és főbírája voltam Késmárk városának. De újra feltámadok, mert éjjelente már ragyog a csillag a Kárpátok felett. Az a régi csillag. Mi halottak mindent tudunk, és mindent látunk.

A harminc ember sorban felemelkedett, és megmondta a nevét. Csupa Rákóczi-vitézek, akik örökös száműzetésre, egyik-másik halálra ítélve, évek óta töltötte életét a föld alatt. Köztük volt Travnik, a mészáros, és Liczer, a takács.

- Most tehát menjünk - mondotta a pap. - Isten veletek. Egy kis pálmaágot vett elő a csuhája alól. A pálmaágot átadta Jávornokinak.

- A rodostói halottak küldik a késmárki halottaknak - szólt a barát.

A pálmaág kézről kézre járt. Minden ajak megérintette, és minden szem könnybe lábadt.

Már messzire jártak a föld alatt húzódó folyosókban, midőn messziről, mint elhaló visszhang, hallatszott utánuk a harminc száműzött kiáltása:

- A kardokat köszörülik!

János pap megnyomott egy gombot a falon, és csendesen feltárult előttük egy ajtó. Tágas, világos toronyszobában voltak. Az asztalnál, melyen három teríték volt, egy sápadt arcú, szomorú szemű, deresedő fejű férfi ült, és kezében ezüstbuzogányt tartott, nyusztprémes kabátjába burkolózott, és kedvetlenül nézett a jövevényekre.

Ez volt az élő Jávornoki, a késmárki főbíró.

Krúdy Gyula

A kormány a Rákóczi Szövetséget kérte fel a felvidéki árvízi segély kezelésére

A szervezet az MKP-val közösen vizsgálja meg a támogatások kiosztásának lehetőségét.

Feldolgozta: Papp Nikolett

Forrás: MTI

A kormány a Rákóczi Szövetséget kérte fel a felvidéki árvízkarok enyhítésére szánt ötvenmillió forintos összeg kezelésére, a szervezet a Magyar Koalíció Pártjával (MKP) közösen vizsgálja meg az egyes támogatások kiosztásának lehetőségét.

A nemzetpolitikai államtitkárság ezt kedden közölte, miután megbeszélést folytatott Répás Zsuzsanna helyettes államtitkár, Halzl József a szövetség elnöke és Berényi József, a Magyar Koalíció Pártjának elnöke.

A kommunikében felidézük, hogy a 2010 júniusában bekövetkezett árvíz okozta károk enyhítésére a kormány 50 millió forintot különített el a szlovákiai magyar települések, illetve a károsultak részére. Erről a közvéleményt Heizer Antal pozsonyi magyar nagykövet tájékoztatta július 7-én a Magyar Koalíció Pártja rendezvényén, Dunaszerdahelyen.

Mint a közleményben tudatják: a magyar kormány egy civil szervezetet, a Rákóczi Szövetséget kérte fel az árvízkarok enyhítésére szánt összeg kezelésére. A Rákóczi Szövetség a Magyar Koalíció Pártjával közösen vizsgálja meg az egyes támogatások kiosztásának lehetőségét. A felek közös érdeknek tartják, hogy a kért támogatások a lehető legrövidebb időn belül eljussanak az árvíz által leginkább sújtott területekre - olvasható az államtitkárság állásfoglalásában.

Az elmúlt hetekben a pozsonyi Új Szó többször írt arról, hogy mikor és kinek fogják átküldeni a fent említett 50 millió forintot. Az újság hétfőn számolt be arról az értesüléséről, hogy nem az MKP-ra, hanem a Rákóczi Szövetségre bízhatja a magyar kormány annak a keretnek a szétosztását, amelyet a felvidéki árvízkarosultak megsegítésére különített el.

A Rákóczi Szövetség 1989-ben alakult azzal a céllal, hogy a határon túl élő magyar kisebbségek nemzeti, kulturális, szellemi, közművelődési és érdekképviseleti tevékenységét segítse és hatékonyan részt vállaljon identitástudatuk megőrzésében. A szövetségnek - honlapja szerint - jelenleg Kárpát-medence szerte több mint 9000 tagja, és csaknem 200 helyi szervezete van, a tömörülés az általa kitűzött célok hatékonyabb elérése érdekében, 1990-ben létrehozta alapítványát, a Csehországi és Szlovákiai Magyar Kultúráért Alapítványt, melynek tevékenysége elsősorban a felvidéki magyarság sokoldalú támogatására terjed ki.
dunatv.hu

Nyíregyházán a Rákóczi Szövetség Nyíregyházi Szervezetének kezdeményezésére emléktáblát avattak a megyeháza falán a Trianoni békediktátum aláírásának 90. évfordulóján, a nemzeti összetartozás napján. A kezdeményezéshez más civil szervezetek is csatlakoztak, illetve felkarolta azt a megyei közgyűlés.

Koszorúzott:

Seszták Oszkár a megyei közgyűlés elnöke, országgyűlési képviselő

Vinnai Győző a RSZ Nyíregyházi Szervezetének korábbi elnöke, önkormányzati és országgyűlési képviselő

Szabó Géza a Nyíregyházi Honismereti Egyesület elnöke

Máté Zoltán a RSZ Nyíregyházi Szervezetének elnöke.

rakocziszovetseg.hu/

Rákóczi tábor: magyarok barangolnak Magyarországon

Sokan még nem jártak az anyaföldön

17. alkalommal indult útjára a Rákóczi tábor, a határon túli magyar fiatalok két hét alatt bebarangolják Magyarországot. Idén is - csakúgy mint 2007 óta mindig - Gyomaendrődön startolt a program.

A Rákóczi Mozgótábor 1994-ben indult, a Kanadában létrehozott Rákóczi Alapítvány irányítása és támogatása alatt. A táborban minden évben mintegy 150 fiatal vehet részt, a határon túli magyar diákok a Felvidékről, Kárpátaljáról, Erdélyből, a Délvidékről gyűlnek össze, hogy tanuljanak egymástól, előadásokat hallgassanak meg a magyar nyelvről, történelemről, irodalomról, népi hagyományokról, építészetéről és a demokratikus intézmények alapításáról.

A hölgytrió az asztaliteniszezőkre koncentrál

Varju László, a Templárius Alapítvány segítőjeként vesz részt az eseményen, kérdésünkre elmondta, hogy a táborlakók két hét alatt bebarangolják Magyarországot, jellemzően minden nap más-más városban ébrednek, keresztül-kasul bejárják az anyaföldet, Sárospatak, Szeged, Sopron, Győr, Pécs is szerepel az idei programban, a végállomás pedig Budapest lesz, ahol a tervek szerint találkozhatnak a Parlamentben Schmitt Pállal is. A gyomaendrődi Bethlen iskola (a kollégiumban vannak elszállásolva a táborlakók) egyik ablakában kanadai zászló jelzi, hogy a tengerentúlról is érkeztek az idei eseményre. A fiatalok délutáni programként csocsóznak, asztaliteniszeznek és ismerkednek egymással, hiszen, talán egy életre szóló kaland kezdődik számukra. Az összefogás erejét nem lehet nélkülözni, ha a táborról van szó, a Sükösdről érkezett Hornyák Józsefné például 160 adag elemőzsiás csomaggal segít.

Itt is folyik a labdarúgó-világbajnokság!

Csadi Zoltán tíz évvel ezelőtt még a tábor egyik lakója volt, ma már a program egyik „motorja”. A fiatal színművész kiemelte: az együtt eltöltött idő változtat az emberen, bizonyítást nyer, hogy a határon túli magyarság nincs egyedül. Egy újfajta szemléletmódot is megpróbálunk átadni a fiataloknak, miszerint tudással, tehetséggel sok mindent el lehet érni. Többen most járnak először Magyarországon, azon túl, hogy megmutatjuk nekik Magyarország szépségeit, előadásokra is invitáljuk őket, ahol emberjogi kérdésekkel foglalkozunk, környezettudatos életmódra neveljük őket, de sokat megtudhatnak a történelemtől is.

gyomaendrod.hir6.hu

A Rákóczi-vár

A XVI. század végén kialakított épület Borsod-Abaúj-Zemplén megye legfiatalabb vára. Története elválaszthatatlan a város múltjától.

Az Árpád-hegy déli lejtőire felhúzódó kis középkori eredetű Szerencs falut és bencés apátságát - utóbbinak topográfiai helyzete nem teljesen tisztázott - 1558-ban foglalta el Némethy Ferenc tokaji kapitány. A hegy lábát körülölelő mocsár egyik kiemelkedésén építtette fel reneszánsz castellumát, felhasználva az apátság román és gótikus kőanyagának egy részét. A kétszintes, délnyugati sarkán toronnyal és fallal erősített palota késő középkori udvarház formára utal. Kőkeretes ajtók, ablakok, külső bádorgkorlátos lépcsők díszítették. Némethy halála (1565) után különböző birtokosok kezén volt hosszabb-rövidebb ideig a vár, majd 1580-ban, zálogbirtokként Rákóczi Zsigmondnak adta a Szepesi Kamara. Az új birtokos még azon évben építkezni kezdett. Ezzel egy 15 esztendeig tartó építkezés vette kezdetét. Három építkezési fázist lehetett elkülöníteni a mai épületegyüttesben. A korai építkezésen nem nyúlnak a Némethy-féle palotához, csupán annak övezőfala vonalán többszintes palotaszárnyakkal kerített belső udvart alakítanak ki. A későbbi építkezések során kelet felé újabb két traktussal, dél felé pedig bástyás külső várral bővítették a várat. Utóbbi építkezések alkalmával

kicserélték a Némethy-féle kőkereteket, kandallókat. Díszes, lábakon álló kályhákat állítottak, újjáépítették a bábos külső lépcsőt, tornácot. Rákóczi Zsigmond halálával lezárult Szerencs várának fényes korszaka. Fiai Sárospatakon építkeztek, a vár rezidencia-szerepe megszűnt. A harmincéves háború során 1644-ben császári kézre került vár kemény ostrom után jutott vissza I. Rákóczi György fejedelem kezére. A város felőli ágyúzás miatt a nyugati fal felső része leomlott, megrongálódott a vár. A helyreállítás során lebontották a nyugati tornyot.

Az épület összes kőablak- és ajtókeretét kiszedték helyéről és fa ácsstokos-szerkezeteket raktak helyükre, illetve kissé eltolva és magasítva újabb ablakokat készítettek. A földszint addig sík földémes szobáit beboltozták, az emeletekre csaposgerenda földém került. A falakat az udvar felőli és a déli oldalon mintegy 1,5 méterrel magasították - jobbra ide építve be a kiszedett reneszánsz keretköveket, kandallókat, kályhalábakat. A helyreállítás ellenére megmaradt Szerencs csendes birtokközpontnak, ezt mutatják egyebek mellett a nagyobb számban megmaradt várleltárok is. Az egykor díszes "palotákban", kápolnában stb. gabonát, állatbőröket, ecetet és minden egyéb terméket tartottak. A XVIII. század derekára már a Rákóczi Julianna ágának kezén maradt (Erdődy család), nyugati és déli palotákból már magtár lett. Néhány esztendő

múlva ugyanerre a sorsra jutott az északi nagyterem és szomszédos szobái is. Lebontották az északi tornyot, csupán a keleti szárny három traktusában maradtak lakóhelyiségek. A 19. században már egy birtokos maradt csupán, a Szirmay család. A reneszánsz lépcsőt lebontva belső lépcsőházat készítettek, majd a század végén a tó felőli oldalon teraszt csatlakoztattak a várhoz. Kisebb átalakításokkal lényegében ez öröködött meg napjainkra a reneszánsz várkastélyból. A II. világháború idején sajnos sok történelmi emlék, így a vár teljes belső berendezése is elpusztult.

Az 50-60-as években több intézmény működött a falai között, de az épület állapota egyre kritikussá vált. Ekkor született meg a vár megmentésének és méltó hasznosításának gondolata. 1968-tól elkezdődött a régészeti feltárás, amelyet Valter Ilona, majd László Csaba végzett. Erdei Ferenc szerencsi születésű építész tervei alapján 1979 és 1991 között felújították, késő reneszánsz stílusúvá formálták az építményt.

szerencs.hu

A várnegye címere

14. Csanád vármegye

Csanád vármegye és Csanád vára a korábbi Marosvár Szt. István vezéréről, Csanádról kapta a nevét, aki legyőzte a lázadó Ajtonyt, és fejét vette. Jutalmul megkapta a megye ispánságát. Szt. Gellért úgy került a címerbe, hogy miután István 1030-ban megalapította a csanádi püspökséget elsőként, Szent Gellértet nevezte ki püspökké. Első címeres pecsétjét Mária Terézia (1740-1780) adományozta. V. Ferdinánd (1835-1848) megerősítette, megújította, és címeres pecsétjét 1838.-ban magyar nyelvű körirattal látta el. A körpajzs közepén Szt. Gellért püspök áll, jobb karjával lándzsát, és pálmáigat tart, emlékeztetve, mártír-halálának körülményeire. Mielőtt a hegyről letaszították volna, lándzsával ejtettek rajta sebet. Bal kezében pásztorbotot tart. Balra a Gellérthegy magasodik lába előtt, hullámos pólyaként, a Duna látható. A címer juharfából készült. A régi vármegye Makó központtal; 1714 km²-volt. 1920-ban Románia része lett; 245 km². Magyarországnak maradt; 1469 km².

A Rákóczi Hírlevelet szerkeszti: Fenyvesi Miklós

Fogadják jó szívvel, olvassák szeretettel!

A Rákóczi Hírlevelet terjeszti a Kárpáti Harsona

<http://www.karpatiharsona.info>